

blev nødvendigt for Familiens Lærv. Det er naturligtvis en Selvfølge, at en saadan Overdragelse kan stee saaledes, at Forpagteren vælger mellem sine Arvinger for Dødstilfælde; men jeg tænker vel, at de praktiske Mænd, der her ere tilstede, som ere saa fortlørlige med vore Landboforhold, vilde indrømme, at det er høist urimeligt, at Lovgiveren skulde have tænkt paa at affære denne Art Familiearrangementer, der ere saa bekjendte i vor Bondestand, saa at der hvergang skulde erhverves Godsseierens Samtykke til, at et saadant Arrangement blev truffet. Jeg troer virkelig, at det eneste Spørgsmaal, der hidtil i Praxis har givet Anledning til Tvivl, er det, om Forpagteren er berettiget til at overdrage Forpagtningen til Andre end sin Slægt; hvorimod man altid har anseet det som selvsølgeligt, at indenfor Familiens Kreds var Overdragelsen berettiget. Jeg har ikke, saaledes som det ærede Udvalg og den ærede Ordfører, havt Leilighed til at gjøre mig saa nøie bekjendt med den Mangfoldighed af Contracter, der findes i denne Retning. Han meddeelte os, at han har seet en Mængde Contracter, udstedte af Mænd, der ere her tilstede. Jeg vover at tvivle om, at nogen af de her tilstedeværende Godsseiere, der have skrevet saadanne Contracter, virkelig nogenstunde have tænkt paa at lægge den Bagtanke ind i dem at ville affære Forpagteren fra at overdrage sin Ret til sine Sønner, Sønnesønner, eller overhovedet den Kreds, som § 3 nævner. Naar altsaa § 3 indfører den Bestemmelse i den vordende Lov, at en saadan Berettigelse skal Forpagteren have i Kraft af Loven, saa troer jeg ikke, der vil være noget Stort vundet derved; det troer jeg var allerede den ærede Lovs utvivlsomme Tanke, og naar den ærede Ordfører sagde, at han i Udvalget har stillet sig paa et Mægling's Standpunkt, da er der vistnok ikke ydet noget stort Offer for at vinde dette Resultat. Det Utvivlsomme er dog vistnok Berettigelsen til at overdrage til Andre end Familien. Man siger nu: Dette Spørgsmaal vilde vi ikke affære; det skal Forpagteren have Ret til at faae afgjort ved Domstolene, og han skal end ikke have Ret til at fraskrive sig Retten til at faae

det afgjort ved Domstolene. Saaledes som Forslaget foreligger, staaer der dog Intet derom i dette, det staaer i Udvalgets Motiver; men det vil ikke være tilstrækkeligt overfor Domstolene. De vilde have at holde sig til Lovens Text, og naar da denne siger, at Bonden ikke maa fraskrive sig Retten til Overdragelse til sin Familie, saa vil man deraf slutte, og jeg troer med Føie, at al anden Overdragelsesret kan han fraskrive sig. Naar han har fraskrevet sig denne Ret, saa er han altsaa i fuldkommen Overeensstemmelse med Loven, og Contracten uangribelig. Det vil altsaa være aldeles nødvendigt, at Udvalget giver sin Tanke Plads i Lovens Text, der maa føies et Tillæg til. Men jeg troer, at det høie Thing vil give mig Ret i, at umiddelbart op til Bestemmelsen i § 3 vil det ikke ret vel gaae an at sætte en saadan Bestemmelse om, at Bonden ikke maa fraskrive sig Ret til ved Domstolene at faae afgjort, om han ikke har en meget større Ret end den, som Paragraphen hjemler; det vilde dog være lidt for modsigende. Det vil altsaa være nødvendigt at optage en saadan Bestemmelse i Slutningen af Loven. Vi have allerede et Tillæg til den, som siger: Denne Lovs Bestemmelser gjælde ikke Fortiden, Fortidens Contracter afgjøres efter Fortidens Lov, og vi vilde nu faae et nyt Tillæg, der vil komme til at gaae ud paa, at, hvad derimod fremtidige Contracter angaaer, da skal Indholdet af en af de foregaaende Paragrapher, som utvivlsomt synes at lede til, at Bonden kunde fraskrive sig sin Ret, dog ikke medføre denne Virkning; men det skal være Bonden forbudt at fraskrive sig Ret til at faae afgjort ved Domstolene, om han ikke har en meget større Ret, end der er ham givet ved Loven. Det forekommer mig, at det ikke vilde see godt ud. Det vilde være en besynderlig Lov med disse to Clausuler, hvoraf den ene siger: Loven gjælder ikke for Fortiden, den anden: Loven gjælder heller ikke for Fremtiden ganske saaledes, som den er skreven. Vi havde her for kort Tid siden en Lov til Behandling, om hvilken det blev sagt, at den i det andet Thing havde faaet en ubehagelig Gale, som ikke fandtes aldeles passende. Nu